

Motion till riksdagen 2023/24:2076

av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)

Life science

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga ett nationellt samordningskansli för svensk hälso- och sjukvård och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en omarbetning av life science-strategin genom att inkludera konkreta och målinriktade förslag om hur den fria grundforskningen kan stärkas och implementeras inom life science-strategin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att tekniken inom life science återinvesteras på ett ändamålsenligt sätt inom den svenska hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inkludera en tydlig uppmaning i life science-strategin att vidta konkreta åtgärder för att garantera att utbildningsinsatser för vårdpersonal genomförs på ett ändamålsenligt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör integrera en tydlig uppmaning att etablera mer strikta kvalitetskontrollprocesser i life science-strategin och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Life science är ett mångfacetterat begrepp, men i korthet är det vetenskapen som studerar levande organismer och vanligtvis utvinns kunskapen genom natur- och medicinvetenskapen. Life science-sektorn utgörs av företag, sjukvården och universitet som tar fram ny teknik eller mediciner. Den kommersiella delen av life science-sektorn inkluderar företag som utvecklar produkter som på olika sätt främjar människors hälsa, enligt Vinnova.

Sverige har under flera år varit ledande inom life science med en rad olika innovationer inom såväl medicinsk teknik som framtagande av läkemedel och flera medicinska och tekniska institutioner tillhörande det övre skiktet av forskning och högre utbildning i en global kontext.

Som en tjänstebaserad ekonomi och ett exportberoende land har Sverige ett intresse i att skapa goda förutsättningar för branscher som i hög grad bidrar till den svenska exporten. År 2020 exporterade life science-branschen från Sverige för 149,5 miljarder kronor, enligt en rapport från Vinnova. Förutom att bidra till jobbskapande och den svenska exporten bidrar även life science-sektorn till att förbättra människors hälsa.

Genom framsteg inom medicinsk teknik kan sjukdomar upptäckas tidigare och mer effektiva mediciner utvecklas. Life science-sektorn bidrar till att stärka hälsan genom att förse vården med tekniska verktyg eller ny kunskap som på olika sätt ökar effektiviteten och precisionen inom vården.

Life science-sektorn är således viktig för den svenska ekonomin men också för att stärka den svenska sjukvården och göra den mer effektiv för patienter samt ge vårdspersonalen de verktyg den behöver för att utföra sitt arbete på bästa sätt.

Potentialen inom life science har tidigare varit föremål för politisk uppmärksamhet. I december 2019 lanserade den föregående regeringen en life science-strategi som omfattar alla delar av sektorn, från företag till sjukvård och annan infrastruktur som är viktig för branschen. Strategin innehåller många delar som är viktiga för branschen och den svenska sjukvården, men vissa avsnitt är för detaljerade och omfattande med mål som är svåra att mäta eller att uppnå. För att strategin ska vara ändamålsenlig behöver den förfinas och konkretiseras med satsningar som politiken kan genomföra inom en rimlig tidsram.

Nationellt samordningskansli för svensk hälso- och sjukvård

Tillgänglighetsdelegationen gör i sitt slutbetänkande bedömningen att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en långsiktigt hållbar struktur för forskning, utbildning och utveckling i fråga om kommunal hälso- och sjukvård, inklusive former för återkommande nationell uppföljning och utvärdering. I utredningen fastställs ett utrednings- och utvecklingsarbete på nationell nivå för att med inspiration från den regionala nivån ta fram förslag till hur långsiktigt hållbara och jämlika villkor för forskning, utbildning och utveckling kan åstadkommas för kommunal hälso- och sjukvård.

I en nyligen publicerad promemoria (Ds 2023:8) finns en analys av hur utvecklingen för kliniska prövningar sett ut de tio senaste åren i Sverige samt vilka hinder och möjligheter som finns för att kliniska prövningar ska komma till stånd. Utredningen redovisar även förslag på åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för kliniska prövningar, särskilt företagsinitierade läkemedelsprövningar. Vidare föreslår utredningen att det bör etableras ett partnerskap mellan industriföreträdare i life science-sektorn och regionala företrädare för hälso- och sjukvårdens sex samverkansregioner i Sverige för att möta behovet av partnerskap och samverkan. Vilket är en viktig åtgärd för att den svenska life science-sektorn ska få tillgång till att kunna utföra kliniska studier, något som är avgörande för att utveckla de produkter och lösningar som senare kan tillämpas inom sjukvården.

Utredningen föreslår även att ett samordningskansli och en nationell referensgrupp ska finnas. Socialstyrelsen som stödjer och utvecklar hälso- och sjukvården får i uppdrag att utvärdera och följa upp partnerskapet och säkerställa att arbetet vilar på handlingsplaner som på ett mätbart sätt omsätter nationella strategier i handling och att arbetet följs upp och utvärderas mot gemensamt överenskomna måttal.

Grundforskningens betydelse för life science

En av de mest väsentliga faktorerna för life science-sektorn är att understödja innovation och framförallt den fria grundforskningen. En rapport från 2019, från Vetenskapsrådet, tydliggör att den fria grundforskningen är en förutsättning för att Sverige ska kunna upprätthålla sin internationella konkurrenskraft. Det är just den fria grundforskningen som sätter forskarna i stånd att själva identifiera och utgå ifrån de mest lovande forskningsvägarna. Trots denna avgörande betydelse av fri grundforskning refereras det enbart till denna aspekt en gång i hela life science-strategin. Detta är anmärkningsvärt – i synnerhet med tanke på att aktörer såsom Vetenskapsrådet framhåller att det är den fria grundforskningen som skapar fundamentet för alla framsteg inom sektorn.

Vikten av den fria grundforskningen för Sverige som en nation som värderar kunskap, och för life science-sektorn som helhet, bör inte underskattas. För att stödja och befästa denna grundläggande forskningsform bör regeringen överväga en omarbetning av strategin genom att inkludera konkreta och målinriktade förslag om hur den fria grundforskningen kan stärkas och implementeras inom life science-sektorn.

Detta kan innefatta att avsätta resurser för att främja projekt som inte enbart har en omgående tillämpning utan som även utforskar nya riktningar och möjligheter, vilket ofta är fallet i den fria grundforskningen. Genom att inrikta sig på långsiktig och obunden forskning ger det möjlighet för forskare att driva banbrytande idéer och utforska områden som kan vara avgörande för framtida genombrott inom life science.

Återinvestering av teknik

Svenska life science-företag har under de senaste decennierna spelat en avgörande roll i utvecklingen av medicinsk teknik, läkemedel och terapier som har förbättrat människors hälsa och livskvalitet. Denna sektor har trivts tack vare en kombination av vetenskaplig kompetens, innovativt tänkande och stöd från det offentliga Sverige.

Det offentliga Sverige har länge spelat en avgörande roll i att skapa en gynnsam miljö för life science-företag att etablera sig och växa i. Genom att tillhandahålla infrastruktur, utbildning och forskningsfinansiering har det offentliga skapat en grund för att innovativa idéer ska kunna blomstra och utvecklas till livsavgörande teknologier. Offentliga universitet och forskningsinstitutioner har varit katalysatorer för banbrytande forskning, och samarbetet mellan akademiker och näringsliv har resulterat i överföring av ny kunskap och teknik till företagssektorn.

En annan viktig aspekt är att återinvestering i den svenska sjukvården kan skapa en långsiktig och hållbar samverkan mellan företag och hälsosektorn. Genom att samarbeta kring forskning, utbildning och klinisk prövning kan både den offentliga och den privata sektorn dra nytta av varandras expertis och resurser. Detta kan leda till snabbare

utveckling och införande av nya innovationer, vilket i slutändan gynnar patienterna och hälso- och sjukvårdssystemet som helhet.

Det är också viktigt att notera att återinvestering i den svenska sjukvården inte bara handlar om ekonomisk vinning för företagen. Därför bör regeringen föra in på ett tydligt sätt att det offentligas stöd till life science-sektorn i Sverige ska vara villkorat i fråga om att tekniken på ett ändamålsenligt sätt återinvesteras i den svenska sjukvården.

Utbildningsinsatser för vårdpersonal

I takt med införandet av nya teknologier och innovativa metoder inom medicinsk vetenskap och hälsovård sker även förändringar i hur vårdpersonal arbetar. Dessa tekniska framsteg har en direkt inverkan på vårdpersonalens arbetsmetoder och ställer ökade krav på deras förmåga att hantera den nya utrustningen inom deras yrkesroller, samtidigt som patientsäkerheten upprätthålls.

Det är en realitet att vårdpersonal måste ha den nödvändiga kompetensen för att effektivt och säkert använda den senaste medicinska tekniken. Det är här den nationella life science-strategin spelar en avgörande roll genom att belysa vikten av att erbjuda adekvat utbildning och fortbildning till vårdpersonalen för att säkerställa en smidig implementering av den nya tekniken. Att inte adressera denna aspekt kan leda till en situation där teknologiska framsteg inte når alla svenska patienter i lika utsträckning. Det är av yttersta vikt att undvika ett scenario där avancerad teknik endast kan hanteras av ett begränsat antal individer.

En tydlig riktlinje i life science-strategin bör vara att se till att vårdpersonal från olika regioner och vårdinrättningar har tillgång till adekvat utbildning och träning när det gäller den nya teknologin. Detta blir särskilt viktigt när vårdpersonal byter arbetsplats eller när tekniska innovationer sprids till olika regioner. Det är en del av ansvaret att säkerställa att vårdpersonalen är fullt kapabel att använda den nya teknologin på ett sätt som gynnar patienterna och förbättrar vården som helhet.

Regeringen bör därför inkludera en tydlig uppmaning i strategin om att vidta konkreta åtgärder för att garantera att utbildningsinsatser för vårdpersonal genomförs på ett ändamålsenligt sätt.

Kvalitetskontrollprocesser

Tillämpningen av ny teknik eller medicin inom vården är en ofrånkomlig och nödvändig utveckling för att möta framtidens utmaningar och förbättra patientvården. Samtidigt är det av yttersta vikt att denna utveckling sker på ett sätt som inte kompromissar med patientsäkerheten.

Att implementera strikta kvalitetskontrollprocesser för tillverkning av läkemedel och medicintekniska produkter för att säkerställa deras effektivitet, kvalitet och säkerhet är viktigt. Genom att implementera dessa rigorösa kvalitetskontroller kan vi garantera att dessa produkter inte bara är effektiva, utan även av högsta kvalitet och säkerhet.

För att stärka detta åtagande bör regeringen aktivt integrera i life science-strategin en tydlig uppmaning att etablera mer strikta kvalitetskontrollprocesser. Dessa processer bör inte endast vara en formalitet, utan en integrerad och kontinuerlig del av hela innovationskedjan. Genom att göra så kan vi bygga förtroende för de framsteg som görs

inom medicinsk och teknisk forskning och säkerställa att varje ny innovation som når vården är grundligt testad och håller högsta standard.

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Carita Boulwén (SD)

Mona Olin (SD)

Linda Lindberg (SD)

Angelica Lundberg (SD)

Leonid Yurkovskiy (SD)